

Wiadomości zagraniczne.

Hiszpania.

Oto jest Dekret Królewski względem długów krajowych (*nadmieniony w numerze 72 gazety naszy*): Pracowałem dotąd nieprzerwanie nad środkami powrócenia kredytu Królewskim obligom, (Vales) (obligacyom długów krajowych mających obieg papierowych pieniędzy) ażeby ie iako Kapitały teraz niepożyteczne w pożyteczne zamienić. — Wezwałem tym końcem władze krajowe dla udzielania mi rady. — Rozmaite Korporacye, osoby prywatne pełne oświaty i gorliwości o dobro Kraiu przedstawiły mi mnóstwo planów. Po naradzeniu się ostatecznem przekonałem się, że niemożna powrócić onym Kredytu inaczey, iak tylko akuratnem i gotowem wypłaceniem inż zapadłych albo zapadających prowizyi obligów (Vales). Naród zubożony temi wszystkimi nieszczęściami, które go dotykały, niemoże żadnym sposobem wynaleść dostatecznych, źródeł pomocnych do opłacenia rocznie tak ogromney Summy do której dziś te prowizye urosiy. Gdyby przez nadzwyczajne ofiary udało się na chwilę obligom naszym (Vales) iakowys nadadź Kredyt, takowy byłby tylko chwilowy, i podlegałby najmniejszemu politycznemu wypadkowi, któryby lub pomnożył krajowe wydatki, lub przeszkodziłby Systematow oszczędności, który wprowadzić przedsięwzięłem. Nadto przekonany, że ilość niezmierna pieniędzy papierowych iest właściwą i gruntowną wadą onychże, długo nadtem myślałem; iaki sposób byłby naylepszy, aby puścić w obieg czynny i pożyteczny część takowych iedną, zapewnić tey kredyt niepodpadający zmianie, a części drugiey umorzenie ułatwić. Obadwa działania powinny być o czystwistą korzyścią dla Kraiu, handlu, przemysłu i opłacających podatki. W skutku tego, ziętykając prawideł, które względem ustalenia powszechnego kredytu przedsięwziąć rozkazałem, i które niebawnie ułożone zostaną rozprządziłem iak następuje: Art. 1.) Oblig Królewskie (Vales), których właściciele użyć iac zechca korzyści, poniżey wyluszczoonych; na dwie klasy podzielone bydź mają, to iest na, ustalone (consolid), i nie

ustalone. 2.) Królewskie obligi (Vales) ustalone, będą utworzone z trzeciey części kapitału, czyli imienney wartości każdey okazaney obligi (Vales); nie ustalone zaś, z drugich dwóch trzeciey części, a to tak, że też różnieysza obligi (Vales) na 150 piastrow w obligi ustalone na 50 piastrow i w obligi nieustaloną na 100 piastrow zamienioną zastanie i w takim stosunku rzecz się ma z obligami (Vales) na 300 i 600 piastrow. 3.) Obligi ustalone będą miały 4 procentu rocznego w gotowiznie, rachuiąc od 1. Stycznia, 1. Maia i 1. Września r. b. Pierwsza wypłata tych prowizyi zacznie się 1. Stycznia, 1. Maia i 1. Września 1819 roku a następnie co miesiąc sześć, obligi mają mieć, znak lub pieczęć wyciśnioną przezco się różnić mają i obieg onych do końca roku upoważnionym zostanie, po którym skończonym z obiegu wyciągnięte będą i odnowione. 4.) Od dnia dzisieyszego wolno iest obligi (Vales) z miesiąca Stycznia i Maia, okazać dla onych upoważnienia, czas zaś w którym Wrześniowe obligi okazane bydź mogą, ogłoszonym zostanie. 5.) Na zapłacenie prowizyi przeznaczone są osobliwie, dochody i źródła pomocne, które dotąd na umorzenie długów krajowych użytemi były, lub na przyszłość użyte bydź mają. A za szczególną hypotekę, piąta część dochodów celnych Królestwa. 6.) Obligi ustalone przyjmowane będą zupełnie podług imienney wartości swoiey przy opłacie piątey części cła, w podatkach Królewskich iako i we wszystkich innych osobistych nakładach podatkowych. 7.) Zaległości wszystkich podatków niemnieny wszystkie zobowiązania się dla Rządu z końcem r. 1814. zaszły, pozwalam guinom nieustalonemi obligami według imienney onychże wartości zaspokoić. 8.) Obligi ustalone w roku iednym umorzone, po zebraniu ogólney wartości będą przez nieustalone obligi zastąpione. — Działanie to ma bydź przez losowanie tak urządzonem, że iak tylko umorzenie obligow 4 procentowych uskutecznionem zostanie nieustalone obligi według imienney wartości swoiey w używanie procentu weyść powinny. 9.) Nie ustalone obligi zostaną bez procentu, mają iednak przyjmowane bydź przy płaceniu piątey części cła, i we wszystkich innych podatkach, wedle cza-

owego kursu z piątym procentem zyska na korzyść płaconego właściciela obligi. Kurs ten co miesiąc za świadectwem wexlarzy Ministerium Skarbu ustanowi, mając za szawkę kurs pierwszych dni 14tu miesiąca jako kurs średni. 10.) Ustalone i nieustalone obligi przyjęte będą według imiennej wartości swojej bez najmniejszego potrącenia przy sprzedaży dóbr nieruchomości, w tem celu Kommissyi długi krajowe umarżające oddanych, albowiem dobra te najwięcej dającym sprzedane być mają. 11.) Królewskie obligi ani cechą wartości ustalonych ani nieustalonych nie opatrzone, przyjmą nazwisko, obligów prostych i podpadną temuż samemu Systematowi jak dotąd; to jest 4 procentu od nich płacone być ma jeżeli Kommissyi długi krajowe umarżające wystarczy zamożność, i inne nieodzowne oneż potrzeby dozwolą. 12.) Wszystkie obligi iednego i drugiego rodzaju, które wpływać będą, powinny być niezwłocznie umarżane i zniszczone, i nie mogą być pod żadnym pozorem na nowo w obieg puszczane. — Kommissya umarżająca długi krajowe dopełnić ma ściśle niniejszego rozporządzenia pod własną odpowiedzialnością. 13.) Właściciele Królewskich obligów chcący korzystać z dobrodziejstw powyższym artykułem przyrzeczonych, podadź mają takowe obligi do Dyrekcyi Kommissyi długi krajowe umarżające lub do Kommissyi filialnych na prowincjach z Listą zawdzianą, (per Duplicata) jak się przy odnawianju dzieć zwykło i wyraźnie oświadczyć, że właściciel ustalonych lub nieustalonych obligów żąda. — Dopełnienie niniejszego urządzenia, W Pan (Don Martin Garay) uskuteczysz. Podpisano własnoręcznie przez Króla. W Pałacu dnia 13go Kwietnia 1818.

Do P. Marcina Garaya.

Francya.

Dokończenie mowy Xięcia de Richelieu Ministra spraw zewnętrznych i Prezesa Rady Ministrów mianey na posiedzeniu Izby Deputowanych d. 25. z. m.

„Mości Panowie! gorliwością swoją, przez którą Król Jmć będzie w stanie, dopełnić obowiązków przyjętych w imieniu Francyi, dokonacie zbawionego dzieła, bo ustalenie krajowego kredytu uzupełnicie. Uświęćcie w kraju i za granicą tę od dawna już niestety wygnaną zasadę względem nieskazitelności danego słowa, i poważania, przyrzeczeniom rządowym winnego. To uroczyste sprawy osob prywatnych uznanie uwieńczy pojednanie się z ludami, i zamiast niesprawiedliwych przedadów, zamiast ślepej nienawiści, wzbudzi u-

czucia, godniejsze epoki, w której się teraz Europa znajduje. Ofiary nasze staną się dla nas mniej dotkliwemi, ponieważ z nimi połączone będzie nieiakaś sława.“

„Odtąd Mości Panowie nie mamy żadnego punktu spornego, nie ma przedmiotu ani powodu do sprzeczki. Francya uwolniła się od wszystkich zobowiązań. Nadeszła chwila, gdzie odebrać ma nagrodę swoich odważnych rezygnacyi. Mając w rękę też same traktaty, których najtwardsze warunki dopełniła, nie nadaremnie żądać będzie od Europy, aby teraz ze swojej strony znowu dopełniła owych warunków, które dla Francyi korzystnymi są.“

„Traktat z d. 20. Listopada zawiera te słowa: „Wojsko zajmujące Francyę może po trzech latach z kraju ustąpić.“ Czas ten już się zbliża, a serca wszystkich Francuzów biją radośnie na tę myśl, że nie będą już więcej inne chorągwie powiewać na oścystey ziemi, jak tylko Francuzkie. W krótcie ziadą się Monarchowie dla rezstrzygnięcia tego wielkiego pytania, obeymującego los Europy. Owe ziazdy Monarchów nie są więcę temi, które nam obficie podają dzieje, isko smutną oznakę przemocy nad słabszemi. To nayaśniej sze zgromadzenie roku ie nam wcale co innego. Będzie tam Sprawiedliwość przewodniczyć. Uczucia które ożywiają ducha tych kierujących losami ludów, i o których już nas przekonali, zapowiadają naprzód, jakiey wyroczeni od nich spodziewać się mamy. Odpowiedzą oni życzeniu Króla życzeniu, od całej Francyi idącey za przykładem Jego Nayaśniej szej rodziny, codzien iednomyslnie powstarzanemu. Życzenie to iest im już wiadome, i przekonani są, że warunki względem dopełnienia których mają teraz głosować, nie są iedynemi, któreśmy dopełnili z sumienną akurathością.“

„Zaiste panuje teraz naydoskonalsza spokojność we Francyi; urządzenia nasze rozwijają się, i ustalają się z tem większem po-
spiechem, ile że w tak czynney epoce świata, jak my teraz żyjemy, dnie są tak ważne, jak przedtem bywały lata. Konstytucya otwarta iest dla wszystkich stronnictw przyimnie one do siebie, nie dla tego aby się na nią targnęły, ale aby się w iedno połączyły, i na iey łonie przestały być stronnictwami. Jeżeli się onym zdawało, że na chwile wzięły przewagę toć mądra stałość Króla potrafiła ie znowu takę prędko obalić, jak one powstały; a doświadczenie tego, by o oczywistym dowodem ich niemocy tak dla Europy jako i dla nas samych. Z pomiędzy wszystkich udreczeń dotknęło nas okrutnie w roku zeszłym owe, nayzdolniejsze przyprrowadzić lud do ruchu.

Kiedy wśród takich takich okoliczności, potrafiła prawa Monarchia pozyskać tyle mocy i stałości, i tak wielką władzę rozwinąć, czegoż by się miała obawiać przyszłości? i iakieyże twogi mogłaby wolna Francya nabawić Europę zostając pod dobroczynnem berłem swoich Królów? —

„Aby iednak owe korzystne ustanowy traktatów mogły spełnione bydz bez przeszkody potrzeba starać się moi Panowie o zapłacenie tego, co Francya pozostanie ieszcze winną do tych 700 millionów, które podług artykułu 4 traktatu z d. 20. Listopada wypłacić musimy. Król Jmć. ufa, że gorliwość WPanów potrafi go postawić w stanie przyspieszenia owego czasu, w którym Francya uwolnioną bydz ma od uciskających ją ciężarów. Zalecił nam przeto Król Jmć., żądać od WPanów kredytu od przypadku na 24 milionów dochodu. Nazwam go kredytem od przypadku, ponieważ użycie onegoż od wypadku zależeć będzie, który iedynie zrządzi konieczność iego, to iest jeżeli woyska obce ustąpić mają z ziemi naszej. W każdym przypadku zdana będzie WPanom sprawa w tey mierze na naybliższem posiadzeniu.“

„Łatwo poznacie Mości Panowie że bez tego kredytu, trudnoby nam przyszło popierać i kończyć układy, których warunek nam ieszcze do wykonania pozostał; i zaiste nie w takich okolicznościach, i w sprawie tak ważney, niebędą trudni Deputowani Francyi w powierzeniu Rządowi środków, bez których się obeysć nie może.“

„Takiem iest położenie nasze Mości Panowie, takie są wspólne potrzeby Tronu i Oyczyzny; z naywiększą otwartością przetożyliśmy WPanom skutek układów ukończonych, a nadzieie przyszłych. Owo zgoła, przeszłość zostawiła nam dotykającą spuściznę tak w sławie którą nam dała woyna, iak i w nieszczęściach, których na nas dopuściła; ale długa i szczęśliwa przyszłość czeka te ludy, co posiadają dzielne urządzenia i gdzie mądrze zrozumiana wolność, utrzymując zapał i stałość Obywateli pośród nayokrutniejszych klęsk, przywrócić nam musi niezawodnie dnie pomyślności; aby prędko dostąpić tey przyszłości, musimy spiesznie i nieodzownie zakończyć przeszłość, a to zezwalając na ofiary, które ieszcze dotąd na nas nakłada. Jest to wspaniały widok, patrzeć się, iż Naród wielki, po tylu odmiennych losach kolejących, dobiła się nowym sposobem sławy; a to stałością swoją w nieszczęściu, i wiernym dopełnianiem swoich obowiazków. Francya przetrwała czas próby; z męstwem znosiła go. Zostawcie nam nadzieie, iż Francya będzie wkrótce w stanie nadać nowy obrót czynności swojej, i zwróci ją cał-

kiem na sztuki, będące owocem pokoin; dozwólcie nadziei, że nabywszy przez woynę tyle świetności, stanie się ieszcze dla Narodow wielkim przykładem, przez mądrość i dzielność urzędów, które dostała od swojego Króla.“ (Tu następuje projekt do prawa umieszczoney już w N. 74. gazety naszej).

Królestwo Polskie.

Dalszy ciąg Seymu Królestwa Polskiego.

Izba Poselska.

Posiedzenie dnia 25go Kwietnia.

Gdy Izba Poselska o przeznaczoney godzinie zebrała się, JW. Marszałek zagał posiedzenie mówiąc, iż po ukończeniu działań obradom Seymowym przeznaczonych w przedmiocie prawodawczym, do równie ważnych przystąpić dziś ma Izba czynności, gdzie to wielkie dobrodzieystwo, Konstytucją Narodowi przez naylepszego z Królów zapewnione, ma zostać rozwiniętem. — „Dziś to, rzekł, „w podanych petycyach do Tronu kray przez „swych postanników naylepiej znających miey „scowe potrzeby współbraci swoich wynurzyć „może szczerze i otwarcie Oycu ludu żądania „swoie. — Tym więc przedmiotem zająć się „mając, wzywam Członków Izby, aby Pety- „cye, iakie mieć mogą, do Łaski Marszałkow- „skiej złożyli, celem odczytania i postąpienia „z niemi stosownie do artykułu 156 Statutu „Organicznego.“

Po zagaieniu, JWielmożny Dembowski, Poseł Razimierki, zwrócił uwagę na artykuł 155ty tegoż Statutu, i o odczytanie go dopraszał się.

Co gdy dopełnionem zostało, JW. Hrabia Komorowski Poseł Kielecki wniósł, iż z osnowy tego artykułu wynika pytanie, czyli na obecnych czynnościach Izby arbitrowie mogą się znajdować, lub też do ustąpienia wzywani bydz mają.

JW. Marszałek odpowiadając oświadczył: „Skoro Izba ma zamiar stosownie do odczytania, tego artykułu 155 wziąć do rozwagi taki przedmiot, którym się już trudniła przez ciąg zebrań się obecnego, i nad podaniem prosby „do Króla o wniesienie stosownego projektu „do prawa naradzać się, wtedy, na żądanie „dziesiątej części Członków tey Izby, arbitrowie przytomnymi bydz nie mogą; jeżeli zaś „tylko Petycye przechodzić mają, wówczas arbitrowie mogą pozostać. Z resztą, rzecz tę „zupełnie zostawiam woli Izby; co do mnie, „tylko wykonanie prawa należy.“

Gdy Izba iednoznacznie życzenie swe dała słyszeć, iż resztę czasu obrad swoich Petycyom iedynie chce poświęcić, wtedy JW.

Hrabia Komorowski przemówił się, że ponieważ Sejm dzisiejszy, który jest pierwszym i tyle ważnym, a nawet za wzór następnym ma służyć, oświadczył swe żądanie, aby arbitrowie pozostali, i naoczni świadkami być mogli złożonych chęci i prac Reprezentantów Narodu około dobra kraju.

Gdy tak rozstrzygniętem zostało, że Izba samemi tylko Petycyami zatrudniać się będzie w przytomności arbitrow, przybył do Izby właśnie w tę chwilę Jego Cesarzowiewska Mość W. Xiążę Konstanty, Deputowany z miasta stołecznego Warszawy Cyркуlu 8go, i złożył do Laski Marszałkowskiej Petycyą w języku Francuzkim za mieszkańcami Przedmieścia Pragi, których jest Reprezentantem, aby los ich polepszonym został przez uiszczenie przypadającej im należności za zburzone domy w czasie obwarowania tego przedmieścia:— JW. Marszałek przystąpił do odczytania tej prośby, a następnie sam Jego Cesarzowiewska Mość przemówił się tak: iż nie będąc tyle doskonałym w języku Polskim, aby mógł swe chęci wyłuszczyć, wolał przedstawić prośbę do Tronu za mieszkańcami, których jest Deputowanym, w języku tym, w którym wytłumaczyć się jest zdolny.

Na co JWżny Rembieliński Poseł Biebrzański w wyrazach pełnych uczucia składając dziękczynienie Jego Cesarzowiewskiej Mości Wielkiemu Xięciu, że przy swej wysokości godności raczył się podjąć hydz Reprezentantem obywateli Pragi, i los ich wziąć pod swą opiekę, dodał w końcu tę myśl, czyliby nie należało podpisać jeszcze podanej Petycyi przez więcej członków tej Izby. JWżny Marszałek zwrócił uwagę JWielmożnego przymawiającego się do osnowy prawa w Statucie Organicznym oznaczonego, iż nie ma potrzeby więcej podpisów.

Po powyższych przemówieniach się rzezoną petycyą jednomyślnie przez Izbę dla podania iey do Tronu przyjętą została.

Następnie czytana była petycyą, aby liwerunki, do roku 1814 w naturze dawane, a przez antycypacyą na wiele lat zaawansowane, wynagrydzonemi być mogły.

Z powodu tego podania przemówił się Jego Cesarzowiewska Mość W. Xiążę:

Iż ponieważ ten przedmiot jest w trakcie drogi dyplomatycznej, gdzie jeszcze trwają z tego powodu różne obrachunki z Dworami zagranicznymi,

sądził przeto, że takowa prośba do Tronu mniej skutku zapewnić może.

Izba Poselska takowem przemówieniem się przekonana o ważności wniosku, jako wynikającego z bliższej Jego Cesarzowiewskiej Mości znajomości stosunków dyplomatycznych, powyższą petycyą jednogodnie odrzuciła.

Z kolei czytano różne petycy, które zaięły czas tak terażniejszego posiedzenia, iako też następnych, to jest, dnia 25. wieczorem, i dnia 26. Kwietnia. Skutkiem tych działań było, iż petycy do Tronu Izba Poselska 52 przyjęła, z których znakomitsze są następujące:

Względem uchylenia Monopolium tabaku i tytoniu.

Względem ograniczenia opłaty liwerunkowej do exystującej liczby wojska.

Względem uchylenia monopolium soli.

Względem pociągnięcia Żydów do kantonu.

Względem ustanowienia banku narodowego.

O ustanowienie Sądów przysięgłych (Jury d'accusation).

O ustanowienie pewnych przepisów dla Władz Administracyjnych.

Względem kontrasygnowania wszystkich Królewskich ustaw respective Ministrów, stosownie do Karty Konstytucyjnej.

Względem dotacyi i opłat od krzyżów Francuzkich, przez Francją Polskim wojskowym zapewnionych, a na funduszach stałych tegoż kraju zabezpieczonych.

O dozwoleńie wystawienia pomnika dla Kościuszki.

Prośba miasta Warszawy o zmniejszenie opłat od szynków i innych przedmiotów.

O usunięciu Żydów od szynkowania wódki.

Względem wolności druku.

O pozwolenie wolnego wyprowadzania koni i wołów z Rossyi.

O ułożenie projektu Statutu lokacyjnego dla miast.

Petycy, zaś, które albo od szerególnych Powiatów, albo osób o wsparcie domagających się były podane, Izba Poselska przyjęła w liczbie 22ch z uznaniem do odesłania wprost pod rozstrzygnięcie do Namiestnika Królewskiego. Petycy zaś przez Izbę Poselską odrzuconych było 26.

(Dalszy ciąg posiedzenia tego nastąpi.)

Do tej gazety załączony jest 13ty numer Rozmaitości.

Jutrzszego Czwartku, iako w dzień świąteczny, nie wydzie gazeta, lecz dopiero w następującą Sobotę wydana zostanie.